"DE GULDEN LELIE"
Vereniging zonder winstoogmerk

Maandelijkse uitgave Nr 52 der hooimaand (juli) 1964

ART. 212 : DE OPGRAVINGEN IN 't NIEUWHUYS (1)

Voorwoord :

Gezien het uitzonderlijk belang van de opgravingswerken uitgevoerd in 't nieuwhuys te Hoegaarden op zaterdag 16 mei ll., op gebied van onze familie-biografie en waaraan zelfs de pers haar medewerking verleende, wordt dit Julinummer er volledig aan gewijd, want het resultaat betekent niet alleen de vrucht van lange jaren opzoekingen, maar vormt tevens een spildatum in de geschiedenis van Hoegaarden en bijzonder in deze van de familie VAN NERUM.

Mondelinge overlevering :

Het verhaal en de legende over de geheimzinnige kelderkapel in 't nieuwhuys, die sedert onheuglijke tijden van geslacht op geslacht in de overlevering van de familie bleven voortleven, luiden als volgt :

"De huidige kelders zijn gebouwd op de grondvesten van een Romeinse afspanning, waar in de heidense tijden lijken werden begraven.
's Avonds bij het slapen gaan grendelden de bewoners de kelderdeur af, want in de nacht kwamen de geesten van deze lijken uit de grond en smeekten om in gewijde aarde begraven te worden.

Later (vermoedelijk in de 16e en 17e eeuw) werd er boven een grote Gobertange-steen, in 't geheim witte wijn geperst om aan de belastingen te ontsnappen, terwijl nog later (in de 18e eeuw) de kelders als opslagplaats dienden voor het smokkelbier uit de brouwerij VAN NERUM. Maar zowel tijdens de wijn- als de bierperiode verdwenen er steeds stopen drank, die volgens de legende door de geesten meegenomen werden naar hun geheime schuilplaats onder de Gobertange-steen.

Gedurende de Revolutie en de besloten tijd kwamen de "conspirateurs" er samen en zouden er allerlei voorwerpen hebben verborgen. Pastoor Deken SWEERTS droeg er in 't geniep de H. Mis op, diende boven de doopvont (de wijpersteen) het doopsel toe aan pasgeboren kinderen en zegende er huwelijken in. Hiervoor gebruikte hij relieken uit de St Gorgoniuskerk en vanaf dat ogenblik waren de heidense geesten verdreven.
Op zekere dag tijdens een geheime "officie" vielen de Franse gendarmen binnen en kon Deken SWEERTS op het nippertje ontsnappen langs het keldergat. Ook brigands, vaandelvluchtigen en politieke mannen hebben er zich verschuild om aan hun tegenstrevers te ontkomen".

Menigmaal werd het verhaal onder familie herhaald en eindigde steeds met dezelfde woorden "dit huis mag nooit in vreemde haden komen en de keldergeschiedenis door geen buitenstaanders gekend, want de voorvaders uit de Revolutietijd hebben er schatten verborgen."

Alleen bij noodzaak mocht een vreemde de kelders van 't nieuwhuys betreden, want vanaf de revolutie werd het als een heilig oord beschouwd, dat door niemand of niets mocht onteerd worden. Toen vluchtelingen tijdens de Augustusdagen van 1914 er een schuilplaats vonden, werden er opnieuw stemmen gehoord die van uit de grond opstegen en de gebeden der levenden beantwoordden. Volgens de beweringen kwamen zij voort van de heidense geesten die zich bekeerd hadden.

---

(1) Zie familieschoon, art. 190, 192 en 193.

Vroegere opgravingen :

Sterk bleef dit verhaal op de bewoners van 't nieuwhuys indruk maken en voortleven en hoe eigenaardig het ook mag klinken, zij maakten telkens een kruis bij het betreden van de kelders en voelden een verering gepaard met een zekere angst bij het naderen van de kapel.
Deze angst is dan ook oorzaak dat nooit iemand het heeft aangedurfd er een spade in de grond te steken, wellicht uit vrees voor de geesten.

Rond 1880 kwam het verhaal echter aan de oren van Pastoor REDIG, die de kelders kwam zegenen en er samen met Hubert VAN NERUM de oude, bijgenaamd "Prô" tot opzoekingen overging in tuin en achterkelder. Zij vonden er slechts enkele Romeinse voorwerpen en munten. Na de dood van Hubert in 1919, ging zijn zoon Julien op zijn beurt tot opgravingen over in de voorkelder, doch zonder het minste resultaat. In 1958 werd de ganse kelderoppervlakte door Hubert VAN NERUM de jonge, met een handdetector afgezocht, maar de trillingsseinen wezen steeds op nagels en stukken ijzer. Boven de wijnpers of doopvont, waaraan nooit iemand heeft durven raken, werd geen enkele trilling waargenomen, wellicht omdat de detector te zwak was.

Drijfsveer tot nieuwe opzoekingen :

Alle aandacht bleef nochtans op de druivenpers gevestigd, want als er werkelijk dopen, huwelijksinzegeningen en mis hadden plaats gegrepen, was het niet uitgesloten, dat er ook relieken zouden geweest zijn. Bovendien is het een bekend feit dat de "oude geslachten" waartoe VAN NERUM behoorde, het erg te verduren kregen vanwege de Franse overheersers, die een onmedogenloze haat koesterden tegenover al wat geloof en traditie betrof. En vermits het wapenschild uit de gevel van het stamhuis de familie (huidige pastorij) spoorloos verdween, kon de kans bestaan het terug te vinden onder de perssteen. En buiten dit alles heeft Hubert VAN NERUM zich steeds laten boeien door het overleveringsverhaal en de legende, zodat hij ook heimelijk het plan koesterde, eens de geheime schuilplaats der geesten onder de Gobertangesteen te ontdekken, waar misschien vondsten konden gedaan worden.

Na de dood van zijn vader in Nov 1963 bekwam hij vrije teugel en in gildeverband besloot hij tot nieuwe opzoekingen over te gaan, om de geheimen van de kelderkapel te doorgronden en haar geschiedenis eindelijk kenbaar te maken.

De afbraak van de doopvont :

Zo werd op 16 mei 1964 te 10,45 uur, met behulp van de steenkapper Adam DRIESSENS uit Melin (2) en onder het waakzaam oog van Dhr. M. DODION uit Zittert-Lummen, bijgestaan door Hubert en Arthur VAN NERUM, de grote Gobertangesteen van zijn voetstuk gelicht. De zware gemetselde blok van ± 1/2 m3 werd voorzichtig, steen na steen afgebroken.

Veel hoop stortte ineen toen er na twee uren zenuwslopende arbeid, nog niets anders te zien was dan cement en grote rode met de hand gemaakte karelen uit de 18e eeuw. Bij verdere afbraak kwam er plotseling tegen de keldermuur een witte steen los, die onmiddellijk de aandacht wekte, want zulkdanige stenen werden nog meer gebruikt om de vochtigheid te weren.

Vanaf dat ogenblik werd er met grote omzichtigheid te werk gegaan en precies te 13,02 uur maakt Arthur VAN NERUM attent op een pakje, dat van uit een ingebouwde stenen nis tussen muur en vloer te voorschijn kwam. Ogenblikkelijk werden de werken stopgezet om aan Dhr. J. VANDEGAER, die ijlings werd bijgeroepen, toe te laten de nodige fotos te nemen.

Inhoud van het pakje :

Samen met de getuigen werd het pakje door Dhr. M. DODION op zeer behendige wijze opengemaakt en onderzocht. Het was kruiselings met een koord gebonden, tweemaal verzegeld met wapenschilden en doorgaans goed gewaard, afgezien der vochtigheid. De ganse inhoud bestond uit 7 koperen muntstukken en 9 dokumenten, inbegrepen het verzegeld inpakpapier.

Drie muntstukken dateren van het Oostenrijks tijdvak, met de tekst "AD Usum Belgii Austr." en op de keerzijde de afbeelding van Maria Theresia. Zij dragen de jaartallen 1745, 1751 en 1789 en waren in ons land in omloop vóór de Franse Revolutie.

Drie andere munten zijn onleesbaar en vergen specialistenwerk, terwijl het laatste een merkwaardige munt is van 1553 met het beeld van Keizer Karel en de tekst "Carolus v Rom. Imp. Semp AUG" met op de keerzijde, de arend gezeten op een wereldbol omgeven door "Imperio Pacato 1553".

De munten bevonden zich los tussen de plooien van het inpakpapier, vorwaar een eigenaardige gewoonte van onze voorouders, om geldstukken samen met dokumenten weg te bergen.

---

(2) Vader van Freddy Driessens (x Josée Van Nerum)

Ontleding der dokumenten :

Dank zij de welwillende medewerking van de heren :

- Fr. COLLON, Gevolmachtigd Minister en Voorzitter van de SCGD
- Dr. J. VERBESSELT, Conservator aan het Kon. Museum voor Kunst & Geschiedenis
- Pastoor VANDER VELPEN, Mombaarvader van de Gulden Lelie
- M. DODION, student aan de Universiteit van Leuven

zijn wij er in geslaagd de dokumenten te ontcijferen.

1e Inpakpapier (inventaris n° 406).

Is een taksbrief van 1746, bestemd voor de inwoners van Goedsenhoven en heeft voor onze familiegeschiedenis geen waarde. Werd slechts als inpakpapier gebruikt omdat het dikker en steviger was en bijgevolg langer zou weerstaan. Op sommige plaatsen vertoont het nog kleverige vlekken, waaruit mag besloten worden dat het met een speciaal vocht ingesmeerd werd tegen de vochtigheid.

De twee lakzegels vertonen wapenschilden met helm en dekkleed (lambrekijns), doch de figuren en herautstukken kunnen niet meer ontcijferd worden. Zij vertonen nochtans veel gelijkenis, met de onlangs gevonden zegeloverblijfsels der families SWEERTS en VAN NERUM, voorkomend op een dokument nopens de "Waepene der Landtdeken PEETERS fundatie" en waarvan verder in dit artikel sprake is.

2e Notarieel fragment uit Overwinden (invent. n° 407)

Het tweede dokument, dat samen met het derde los in het pakje zat, is een fragment in zeer slechte staat van een notariële kopij van 1684 (?) waarin vermeld worden "Meier Otto PUTCHEYS, LAUWEREYS van BERWAERT, François van HALLE, Christiaen en Joos Pontsaerts, Jan Smets, Jan SIMONS, Lenaert en Hendrick GEYSENBERCH, Jan DILLEN, Jan LOYAERTS, Jan VAN VORST, Jan MEDAELS, Jan DIEDE, Ponciatus PEETERS en Geeraert Van de CAN, allen ingezetenen van Overwinden, die in eigen naam en in deze van hun afwezige dorpsgenoten, voor Notaris bekennen dat hun voorzaten, volgens schepenbrieven uit Tienen, op 5.1.1634 ten behoeve van hun dorp en zijn inwoners, uit handen wijlen de heer Pensionaris Van den Berghe ....." en hier is het dokument afgescheurd, maar laat vermoeden dat zij van laatstgenoemden geld of hulp ontvingen.

Tot heden kan dit dokument niet in verband gebracht worden met onze familie en blijft de tegenwoordigheid van dit stuk in de kelders van 't nieuwhuys, een raadsel dat naar een oplossing wacht.

3e Bevestigingsbrief van 't nieuwhuys (invent. n° 408).

Dit schrift is van belang, want hieruit vernemen wij de vroegere uitgestrektheid van 't nieuwhuys, zijn voormalige bezitters en de bevestiging van het overleveringsverhaal, voor de periode van de besloten tijd.
Het luidt als volgt :

In dese huyse met cabaret ende keldere pagthof ende annexen hof ende block groot een half bunder 16 royen en genaemt het nieuwhuyse en gelegen over die crujsblock regt We Joannes Van Nerum langs 2 sijden de nieustraete ende steeweg up Tienen (3) is geweest die eersten wonhuyse van onse ouders Carolis van Nerum (2 ineengewerkte hartjes) Barbara Sweerdts huurbrouwere en dan brouwer in 't paenhuyse upte Vroente (4) als voortkomend van hun ouder Servatius Sweerdts en Caterin Peeters dei deselfden (hebbe) met den crysblock hebbe beseten so over hundet en meerdere jaeren (5), in den swaeren francoysenteyde gedind hebbende in de keldere een geheime kapell met den doipfondse voir te doen misse en dopen door onse Deken Sweerdts om geholpen te syn door onze conspiratie en in de doopfondse voischr. heeft geweest alle reliquien ende andre voirwerpen uyt onse kercke St Gorgonius genoemen (6).

.... Dus
... . van dese

Vrjheydt
Martii 1804

---

(3) Kwam dus bijna in de Nieuwstraat tot aan het huidige n° 16 en in de Tiensestraat tot aan de ingang van het sportstadium (zie blz. 203 voetnota 8)

(4) Bijgevolg de eerste woonst van onze voorouders na hun huwelijk in april 1723, alvorens dat zij in Sept 1724 hun eigen brouwerij openstelden (zie art. 49)

(5) Zij bekwamen het nieuwhuys vermoedelijk via de familie Peeters, die destijds ook als eigenaar stond aangeschreven van de cruysblock (zie blz 26)

(6) Bevestiging alsdat er relieken zijn verborgen geweest, die later terug uitgehaald werden, en dat de kelders wel degelijk tot kapel hebben gediend.

Merkwaardig is echter de datum van dit dokument. De besloten tijd eindigde te Hoegaarden pas in Febr. 1804 bij de dood van Not. Jean Bt. VAN AUTGAERDEN, de leider van de revolutionaire beweging en niet zoals elders na het Konkordaat van Napoleon met de Paus einde 1801. Dit is van belang en tevens het bewijs dat VAN AUTGAERDEN er heer en meester was.

Nu zien we dat het schrift amper een maand na zijn dood vermoedelijk,door een geestelijke of oud-notabele van de vroegere "Vrijheid Hoegaarden" opgemaakt werd en bij de andere dokumenten in het pakje gevoegd, hiervoor opzettelijk uitgehaald, om aan het nageslacht duidelijk te maken. De geheime ingang tot de nis blijft echter een raadsel, tenzij het voetstuk na de besloten tijd pas dichtgemaakt werd.
In elk geval biedt dit schrift zeer interessante stof, zowel voor de plaatselijke- als voor de familiegeschiedenis.

4e Testament van Aubremet (invent. n° 409).

Is een afschrift van een Notariële kopij (copie de copie) en houdt een testament in, opgemaakt voor Not. Antoine de Glin op datum van 22 juli 1607, door Jean d'Aubremet, die ziek te bed ligt maar nog volledig met alle zinnen is.
Hij maakt het leengoed van Aubremet, gelegen onder Rossière Notre Dame, aan zijn zoon Robert, mits betaling van een rente van 100 fl. aan zijn jongere broeder en ook aan zijn zuster op het ogenblik van haar huwelijk.

Dit dokument is het oudste en stak samen met al deze die volgen, nog eens in een apart bundeltje gebonden.

Welk verband heeft de familie d'Aubremet met de VAN NERUM's uit Hoegaarden ?

Waren nakomelingen uit dit geslacht misschien bij de samenzwering van Deken SWEERDTS betrokken, aan wie zij een kop van hun leengoederen toevertrouwden,om bij eventuele verbeurd verklaring, gaaf te blijven voor het nageslacht ?

5e Goedinge van lant bij de Visssegrachte (invent. n° 410).

Deze akte is opgesteld in het oud vlaams gemengd met Latijnse uitdrukkingen. Zij handelt over het leengoed genaamd "leenhove van Brussele", gelegen onder Hakendover, dat in 1620 bestuurd werd door de "Stadthauder Johannes PERSOENS" bijgestaan door de leenmannen : We en efgenamen van Jonker Willem SCHROOTS, Michiel BASTAERTS, Willem de WELDE, Peeter COENEN en Michiel CONINCK.

Op 21 febr. 1620 verschenen voor deze Raad, de genaamde Lodewijk MERSMANS, die een land van 3 1/2 dagmalen verkocht en op voorspraak van voornoemde "Stadthauder" toegekend werd aan Mathys de MUNTERE, die nog dezelfde dag alle rechten en hofkosten betaalde aan MERSMANS, de Stadthauder en de leenmannen.

De grond lag onder Hakendover, bij de Vissegracht, palend aan " 't cloester van Linter, die Wittevrouwen van Thienen, Jan PENSENS, d'erfgenaemen Jacob VAN WOESTEYNEN nu Joos VAN VELPE met syn bosken ende die Vissegracht".

Nergens komt in deze akte de naam VAN NERUM voor, terwijl het verband met het leenhof tot heden onbekend is. Maar de volgende akte geeft meer uitleg.

6e Extract uyt den Leenboeck genaemt "het hoff van Brussel"(invent. n° 411).

Uit dit "Extract" wordt vernomen dat onder n° 14 van voornoemd Leenboeck te lezen staat, dat de genaamde Anna Maria DEMUNTERE uit Tienen dezelfde 3 1/2, dagmalen in leen had en op 7 maart 1681 is gestorven.

Verder vermeldt de akte dat op 3 Dec 1763, voor de Heer Henrico Françisco JANSSENS, Stadthaudere en de leenmannen Petro VANDERHAEGHEN en MELAERS, de genaamde J. E. Guillielmus CRAMPEN verscheen, gehuwd met Juffr. Maria Isabella BRYCKAERTS, beiden ingezetenen van Tienen. Zij bekwamen de 3 1/2 dagmalen op de "Vischergrachte regt het Clooster van Linter, de Wittevrouwen van Thienen, Hendrick POULLET nu Touffr. die Wwe DURIX ende d'erfgenaemen LEEMANS" en legde in handen van de hogergenoemde Stadthaudere, "den eedehulde ende manschap" af en betaalde de som van 22 gulden 18 stuivers als verheffingsrechten van het leengoed.

Wat moeten wij nu besluiten ?

Een Gertrude de MUNTERE was gehuwd met Notaris Hendrik VAN NERUM uit Kersbeek-Miscom en stierf ex in 1717. Zij was de tante van onze voorvader Carolus VAN NERUM uit Hoegaarden.
Was deze Gertrude verwant met MATHYS en Anna Maria de MUNTERE, die beide vermeld worden in betrekking met het hoff te Brussele" ?
De familie VAN BRUSSELEN, die misschien haar naam schonk aan het leenhof onder Hakendover, voerde volgens dhr. Fr. COLLON hetzelfde blazoen als de familie VAN NERUM "aen die Velpe ende Gethe" (7), zodat er toch een verband moet bestaan hebben tussen onze voorouders en het leenhof, temeer dat zij twee akten ervan in hun kelderschuilplaats verbergden. Alleen de genealogische navorsingen kunnen hier klaarte brengen.

(7) Zie dokument n° 7 "Atteste van waepenporte".

7e Atteste van waepenporte (invent. n° 412).

Voor ons geslacht is dit het voornaamste dokument, want het geeft de bekrachtiging van ons wapenschild en de verdere mogelijkheid om onze familiestamboom uit te werken.
Gezien de belangrijkheid van deze akte, laten wij hieronder de tekst integraal volgen.

" Op Heden desen sesthiensten julij xvije acht en sestich voor mij openbaer Notaris binnen de Vrijheyd Hoegaarden residerende present die geloofbare getruyge naer te noemen personelyck gecompareert Rev Dus Henricus Sweerdts pastoor tot Hoegaarden op versoecke van de haergenoemde Sr Joannes van Nerim Sr Philippus Jacobus van Nerim ende Sr Joanne Françiscus van Nerim, altemael ingesetene ende residerende binnen voors Vryheyd (8), welcke comparanten attesteert waarachtig te weten door extracte mij getoont uyt armoriaelrolle van die Edele Heeren van Schoonhove ex Wanroye geapprobeert bij gesegelt acte gepasseert in stude Nots voor Eers Martinus a Speculo ex St Trudo in date 21 junii xvije derthien ende hernieuwt in acte voor Nots van Nerim ex Nuwe Capellen in date 12 8bris xvije sestich gesegelt in forma (9) ten bewijse hiervan te weten dat de honorable ende oide familien van Nerimex Wanroye Bunsbeek Kersbeeck Miscom Thienen etc aen die Velpe ende Gethe a tempore immemoriali heeft gevoert ende gedragen seker segel ende blasoene van waepene mett drey silver lelyen en deselve kepere op lazuerblauwt ende bovendien up de waepenen voorgeschreven een helm met lambrequyns ende oock een lelyeteecken (10) om bekragcht te syn door de Edele Heere Grave Philippus d'Arschot Schoonhove heere van Wanroye sone van die Heere Riddere Robrechtus in date 27 martii xve vier en tachtig ende om door de descendenten voorsch geslagte gevoert te worden ten eewighen daeghe met figure in annexe en leedt voor trouwelycke diensten bewesen. (11)

---

(8) Op verzoek der gebroeders Van Nerum uit Hoegaarden, verscheen hun oom Pastoor Sweerdts op 16 juli 1768 voor Not. Lintermans om een gewichtige verklaring af te leggen.

(9) Past. Sweerdts toonde een uittreksel uit het "Wapenboek" van de Edele Heren van Schoonhove uit Waanrode. Dit uittreksel was bekrachtigd door Not. Speculo uit St Truiden op 21. 6. 1713 en deze bekrachtiging hernieuwd op 12. 10. 1760 door Not. Van Nerum uit Kapellen. Was Not. Speculo uit St Truiden de schoonbroeder van Carolus Van Nerum uit Hoeg? (zie art. 76) Was Not. Van "Nerum uit Nieuw Kapellen verwant met Carolus VAN NERUM uit Hoegaarden". ~~e Mantere~~ ?
Kijk ook naar de schrijfwijze van onze naam (im uitgang). Hebben onze voorvaders hierdoor de oude schrijfwijze willen in herinnering brengen ?

(10) Dit bewijst dat de verschillende familievertakking gesproten uit het geslacht Van Nerum en gevestigd aan de Velp en de Gete, allen hetzelfde wapen voerden en dus allen uit dezelfde voorouders stamden, zodat voor onze genealogie grote horizonten open gaan. Merk in de wapenbeschrijving de tegenwoordigheid op van een helm en dekkleden, wijl de lelies en de keper van zilver zijn, in tegenstelling met het blazoen van onze stamvader uit Hoegaarden die goede lelies voerde.

(11) Voorschreven wapen werd niet bekomen, maar wel betrachtigd door de Heren van Schoonhoven, op datum van 27. 3. 1584, hetgeen bewijst, dat het toen reeds een zekere ouderdom moest hebben, vermits er een nieuwe bekrachtiging plaats greep.
Deze bekrachtiging wijst echter op een zekere erfelijkheid van het blazoen, want de akte vermeldt duidelijk "om door de descendenten voorschr. geslagte gevoert te worden ten eewighen daeghe".
Deze "annexe" met de wapenafbeelding en de vermelding van de trouwelijke diensten door onze tot heden onbekende voorvader bewezen, was niet bij het dokument gehecht, zodat dit wellicht is verloren geraakt.
De persoon die in 1584 het blazoen bekrachtigde was geen Graaf maar wel "Markgrave van Antwerpen" (zie Ann. Nobl. Belge blz 49). Hij x 1556 met Anna Van de Werre en werd in 1584 als Heer van Waanrode vermeld. Hij was de zoon van Ridder Robrecht van Aarschot Schoonhoven, heer van Waanrode en van Anna van Nassau, kleinzoon van Hendrik, heer van Nieuwrode en Waanrode en van Jeanne Cotereau, achterkleinzoon van Philippe, heer van Waanrode en van Cath. Pot, allen behorend tot het huis van Schoonhoven, stammend uit de Graven van Aarschot.
Het feit dat dit wapenschild opgenomen werd in de wapenrol van de Heren van Schoonhoven, bewijst dat een van onze voorvaders een trouwe dienaar moet geweest zijn van het Edel geslacht van Aarschot Schoonhoven. De nodige kontakten werden aangeknoopt met het Kasteel van Waanrode, om de oorspronkelijke "Armoriaelrolle" te bekomen.
De bekrachtiging van 1584 wijst er tevens op dat hogervermelde voorvader, destijds in de onmiddellijke nabijheid of minstens in het gebied van de familie van Schoonhoven moet gewoond hebben.
Eigenaardig is echter het feit dat de Graven van Aarschot en alle takken die uit dit stamhuis voortsproten zoals de Heren van Rivieren, Wezemaal, Rotselaar, Schoonhoven enz.., allen lelies in hun schild voerden.
Stamde onze voorvader die dit wapenschild bekwam misschien langs een moederlijke bastaardentak uit dit geslacht en brak hij zijn wapen door een keper, of is het voeren van lelies in zijn schilde louter toeval ?

leven

Item te weten waerachtig dat uyt voorsch geslagte descendeert en iz Joanne van Nerim in syn scepen tot Wanroye ende g
trauwt hebbende die Jouffr Anna Lucia Wanten ex Thienen en bij wettighe generatie uyt den schoede van syne huysvrouwe heeft
verweckt seven kinder naer te noemen 1 caroli in syn leven oock scepene van de Vryheydt Hoegaerden getrauwt hebbende die
Jouffr. Maria Barbara Sweerdts ex Hoegaarden suster van de Rev Dus voorschreven, wonachtig in die plaetse binnen die prochie d
dat den selven hem wel is bekent geweest ende uyt den schoede van Barbara syne wettighe huysvrouwe heeft verwekt acht kinder
hiernaergenoemde i Maria Anna bagyne tot Thienen ii Henricus pastoor tot Cortemarck resorteerende onder die deckenye van Th
hout iii Clara religiosa int clooster tot shertogendael iv Joannes getrauwt hebbende die Jouffr Catarina Bueckens ex Hoegaerden
v Caterina religiosa int Wittenvrouwencloester tot Thienen vi Philippus Jacobus getrauwt hebbende die Jouffr Anna Maria van A
gaerden ex Hoegaerden vii Joanne Françiscus getrauwt hebbende die Jouffr. Anna Catarina Lowedt ex Attenhove viij Caroli naer
syne studien tot Loven overleden en alle dese getrauwde wettighe gehuysschen hebben kinderen verweckt so sons als doghters (12)
en voirts de ander kinder van Eers Joanne van Nerim ende Lucia Wanten naer te noemen 2 Johanna Elisebeth 3 Maria 4 Lucia
5 Joanne getrauwt hebbende die Jouffr Elisebeth Wuestenbergh ex Wanroye verweck uyt den schoede van syne wettighe huysvrouw
i Joanne Cornelius in hauwelyck met die Jouffr Theresia van Hinnsdael ex Miscom ii Caroli iii Maria Lucia iv Barbara v Catarine
ende dese getrauwde hebben oock kinder verweckt ende voirts 6 Maria Magdelena 7 Catarina alle kindere ende kindtkinder van
eersaeme Joanne van Nerim ende Jouff Lucia Wanten voorschreven (13) altemael persoons van seer goeden naem ende reputatie
Item te alineeren en te weten door extracte Nots gepasseert voor eers Nots de Molin in date 18 xbris xvije vier en twintigh dat
Caroli ex Hoegaeden Joannessone in syn leven heeft gevoert een gebrocken waepene van drey gulden lelyen up lazuerblaut ver-
mindert met den kepere (14) gelyck ooick is vermedert ende vermindert de waepene van de andere geletten exepst dese van Wan-
roye altemael aliniert in acte Nots (15)
Item ten bewyse hiervan attesteert dat getuyghe voors selffs geofficiert en heeft inde begraeffenisse ende exequie van Caroli van
rim ex Hoegaerden gelyck hetselfde is gescheidt in de begraffenise uytvaert van Carolus filius Carolus cum factum ... armoriny
.... Signavit
(16) Quod attestor Ren Joes Lintermans Nots ....

.... 1790

Copye voor d'Heeren van Nerum

---

(12) Deze afstamming was ons reeds bekend en werd beschreven in Familieschoon onder de art. 38, 47, 86, 87, 88, 93, 116, 121, 1
en 166. Noteer echter dat in de akte door de Notaris een vergissing werd begaan, de "religiosauit clooster tot shertogendal
was niet Clara, maar wel Caterina en deze in't Wittevrouwencloester tot Thienen was Clara en niet Caterina. Wellicht g
beurde deze vergissing om rede dat laatstgenoemde Clara Caterina noemde en dat de akte niet herlezen werd.

(13) Deze afstamming brengt ons op het spoor van nieuwe aanschakelingen in de streken van Waanrode, Miscom enz., aan de
en de Gete.

(14) Op 18. 12. 1724, dus drie maanden nadat hij zijn eigen brouwerij had opengesteld, is Carolus Van Nerum, stamvader der
Hoegaardse vertakking voor de Not. de Molin verschenen, om zijn eigen wapenschild op akte te laten stellen. Merk hier
dat hij de keper uit hun schild verwijdert en de zilveren lelies door goeden vervangt. Wellicht wilde hij hierdoor enig ver
schil maken met het blazoen van zijn voorvaders en de kleuren van Hoegaarden in zijn blazoen vereeuwigen. Verder bleve
helm en dekkleden bewaard, zoals blijkt uit zijn zegel;(zie volgend dokument).

(15) Ook de stamvaders der andere vertakkingen brachten verandering aan in hun schild, met uitzondering van deze uit Waanro
die het voorvaderlijk blazoen ongewijzigd heeft bewaard. Al deze wapenbeschrijvingen werden op notariële akte gebracht
maar hiervan werd tot heden geen enkel spoor ontdekt.

(16) En als bewijs der waarheid getuigde Pastoor Sweerdts bovendien dat hij in de begrafenis van Carolus Van Nerum uit Hoegaar
den (+ 1757), het wapenschild van belanghebbende (wellicht was dit een obiit) in zijn "officie" heeft gebruikt, gelijk hetz
zelfde geschiedde tijdens de uitvaart van zijn zoon Carolus de jongere (+ 1768).
Eigenaardig is nochtans dat Pastoor Sweerdts die in 1785 overleed deze verklaringen aflegde in Juli 1768, terwijl Carolus d
jongere pas in Sept 1768 stierf, zodat de laatste zin in betrekking met Carolus de jongere er schijnt bijgevoegd in 1790, bij
opstelling der kopij, om aan te tonen dat ook deze een obiit op zijn begrafenis had, ten einde nog meer kracht te geven
aan het voorgaande.

Deze "Atteste van waepenporte" maakt voor onze familie een voornaam hoofdstuk uit. Het feit dat in 1790 door Not. Ren. JOES LINTERMANS (17) uit Hoegaarden, en op verzoek der gebroeders Joannes, Jacobus en Françiscus, een kopij werd gemaakt voor de Heren VAN NERUM, is een ontegensprekelijk bewijs, dat onze voorouders hun afkomst en wapenschild voor het nageslacht wilden bewaren en het opzettelijk voor ons hebben weggelegd. De zinspeling uit het overleveringsverhaal, alsdat het nieuwhuys nooit in vreemde handen mocht komen, omdat de voorouders uit de Revolutietijd er schatten hadden verborgen, wordt hierdoor bekrachtigd.
Wij zijn onze voorouders hiervoor ten zeerste dankbaar, want door hun nalatenschap hebben wij in deze alles vernietigende tijden, onze vroegere grootheid terug gevonden.

8. Exteract autshentieck uyt den Sweertsboeck (invent. n° 413)

Eveneens een zeer merkwaardig dokument, dat de stichtingsakte weergeeft van de "confrerie" der 5 rechthebbende families der studiefundatie van Deken Henricus PEETERS, met eigen wapenschild.
Dit afschrift luidt als volgt :

Register E fol 125 n° 23

Exteract autshentieck uyt den
Svheertsboeck (18)

Op heden desen 9 xbris 1741 compareerden int pastoreelhujse tot Hoegaerden voor mij ondergeschreve (?) nots binnen dese Vryheydt residerende de naergenoemde getuyghe ende personnelyck Henricus Svheerts onse tegenwoordighe(?) pastoor,Carlo van Nerim Henricus Hoebanckx Henricus Struys Servatius Svheerts ende Hubertus Svheerts whethoudere scepenen ende gesohorenen tot Hoegaerden welcken comparanten hebben verklaert te fundeeren ten dage maenden ende jaere voors eenen bestierst offte Hooftraede genaamt Svheerts raede voire te appliceeren den testamente gesigneert Henricus Peeters Landtdeken binnenvoors Vryheydt om gevonden te syn int pastoreelhuyse date x 8bris wettigh attesteert in mijn stude nots date X 9bris Item te fundeeren de confrerye vande v 5 familien ende bestiert door den Svheertsraede in v geletten ofte klejne raeden naergenaemden van Nerim Hoebancx Struys S Svheerts H Svheerts vojr de uytvoirderjnghe van 't testament voors (19)
item tot vhettighe vhaepenen te voeren van confrerye voorsch 1 de gulden Lelye ofte van nerim Carlosgelette in abjme 2 tsilver svhaert ofte Hoebancx Henricusgelette in senextrehooft 3 den silveren struysvoghel ofte Struys Henricusgelette in dextrepojnte 4 den sharten merel ofte Svheerdts Servatiusgelette in dextrehooft 5 't groene klaverenblad ofte Svheerts Hubertusgelette in senextrepoynte met upte voors blasoene een vhijndruyventak in respijt vande fundateur ende signateur voors testament (20)

---

(17) Ook Schepen in de laatste Regentie van Hoeg, die door de Revolutionaire beweging werd omver geworpen. Hij x 1766 met Clara Hoebancx en + in 1791. Zijn zoon Jean Henri Lintermans ° 1767 x 1794 met Anna Barbara van Nerum, dochter van Françiscus x Cath. Lowet.

(18) Het Svheerts of Sweerts archief moet wel omvangrijk geweest zijn, zo men opmerkt dat zij in 1741 reeds aan het 5e register (letter E) waren gekomen, elk wellicht meer dan 125 bladzijden bevattend en waarvan de verschillende onderwerpen per register genummerd werden. Het weervinden van deze registers zou zeer belangrijk zijn voor de geschiedenis van Hoegaarden en zijn geslachten.

(19) Deken H. Peeters (oom van onze voormoeder Barbe Sweerts) + Okt 1741 en diezelfde dag werdin de Pastorij zijn testament over de studiebeursstichting gevonden (zie art. 126). Op 10 Nov werd het testament door Not. Joes Sweerts gewettigd, terwijl op 9 Dec van het zelfde jaar, alle zonen en schoonzonen van Deken Peeters'zuster Catharina, samen kwamen voor hogergenoemde Notaris, om het nalatenschap van hun afgestorven oom in studiebeurs te verwerken, ingevolge zijn laatste wilsbeschikkingen. Daarom stichtten zij een Hoofdraad met name de "Sweertsraad" om de opgerichte confrerie der 5 rechthebbende geslachten te besturen, die elk op hun beurt over een kleine familieraad beschikten, om in het kader der Confrerie en ter uitvoering van het testament, hun eigen belangen te verdedigen.

(20) Deze confrerie der 5 families nam ook een wapenschild aan, waarin de hoofdfiguren van hun onderscheidelijke blazoenen tot een enkel herleid werden. Dit wapenschild in rococostijl is gevierendeeld : in 1 het zwarte merelsymbool van Servaes Sweerts, in 2 het zilver zwaard van Hoebancx in 3de zilveren struisvogel van Struys, in 4 het groene klaverblad van Hubertus Sweerts, en in het hartschild de gulden lelie van het Van Nerumgeslacht. Boven op het schild prijkt de wijndruiventak van Deken Peeters.
De identificatie en afbeelding van voornoemd blazoen werd ons duidelijk gemaakt door een zeer belangrijk dokument bekomen bij de familie Peeters uit Diest en getiteld "Segel ende waepene extracte voor Not. Sweerdts in 1752".
In dit dokument waarin de naam Sweerts met "dt" wordt geschreven, staat de afbeelding van de "Waepene der Landtdeken Peeters fundatie" aangegeven met de volledige afstamming van deze 5 rechthebbende geslachten.
Voor Van Nerum wordt hierin het volgende vermeld : "Iil dit is tsegel ende waepenen van Sr Carolus Van Nerum gebortigh tot Bunsbeeck in syn leven brouwere ende scepene tot Hougaerde in wettighe houwelijcke geweest met Jouff Maria Barbara Sweerdts ende verweckt hebbende acht kinderen Maria, Anna, Henricus, Clara, [illegible], Joanne, Catharina, Jacobus, Franciscus ende Carolus, altemael kindtkinder van Landtdeken Henricus Peeters sustere Catarina om te pretenderen int van Nerum Carolus gelette ofte gulden lelye. Quod Superius dictum attestor joes Sweerdts Nots.
De andere vier afstammingen werden in dezelfde zin opgemaakt.
De voorzijde van dit dokument staan echter de 5 zegels van voornoemde pessonen. Dit van Carolus Van Nerum wiens naam er op aangegeven is vertoont de drie lelies, met boven het schild een helm waarop een uitstekende lelie, om omgeven van dekkleden. Dus dezelfde helmtekens als beschreven in de "Atteste van waepenporte".
Dit dokument werd aan ons familiearchief geschonken en opgenomen onder invent. n° 415. Het is de bevestiging van het uittreksel uit de Sweertsboek en werd in 1752 vermoedelijk opgemaakt om alle betwistingen nopens afstammingen uit te schakelen, op een ogenblik dat de eerste studiebeurzen vrij kwamen (zie art. 138)

item te nomineren tot proviseur ende tuteur Henricus Svheerts pastoor ende te nemen tot collateurs die naergenoemden S Svheerts ende H Svheerts voir te denomineeren de pretendenten ter presentie van Carlo van Nerim H Hoebancx ende H Struys voir te approbeeren aller goede ..... van hetgene in testament voors en is vhelter herte te nemen en ten boecke gestelt vhorden (21)
Tot teecken van vhaerheyt in respyt voir den uytterste whilie en begeerte van de fundateur
Gedaen ende gepasseert binnen Hougaerden ten date voors ter presentie van de getuyghe ; J. ..... aensocht . .... de comparanten ih ..... te fundeeren hetgeen voors ende minute deser . /.. bekleedt met de segel ende handteecken van Dus Henricus Svheerts Carlo Van Nerim Henricus Hoebancx Henricus Struys Servatius Svheerts Hubertus Svheerts ende voir mij ondergeschreven nots.

Accordeert met sijn origineel bij Exteract
Quod attestor

Joes Svheerts Nots
1741

Dit dokument heeft een historisch karakter en veropenbaart ons de wijze waarop de studiebeursstichting van Deken H. PEETERS is geschied. Maar bovendien werpt het ook een licht op het ontstaan van onze familiegilde in 177 opgericht, door de gebroeders VAN NERUM (kinderen van Carolus), op verzoek van hun moeder Barbe SWEERTS en "naer maniere ende forme van de Sweertsraede met consent van Pastoer Henricus Sweerdts" (22).

Vermits wij nu weten wat de "Sweertsraad" was, mogen wij met zekerheid verklaren dat onze familiegilde der Gulden Lelie geboren werd uit de Kleine raad van "van Nerim Carlosgelette" die deel uitmaakte van de Hoofdraad der "Confreye van de vijf familien".

En om een onderscheid te maken tussen de bestaande wapens der familie VAN NERUM en deze van de familiegilde, werd voor deze laatste de helm door een vederbos vervangen en de dekkleden door palmtakken, terwijl het lelieteken bewaard bleef en de keper uit het voorvaderlijk blazoen boven het schild werd geplaatst (23). Vermoedelijk zijn de palmtakken het zinnebeeld der vermaarde Palmprocessie van Hoegaarden.

9. Brief van het Franse Hoofdkwartier (invent. n° 414)

Het laatste dokument is een schrijven van de 24e Militaire Divisie referentie n° 74, en gaat uit van het Franse Hoofdkwartier te Brussel op datum van 13 Germinal An X (1802).
De "Capitaine Rapporteur" bij de Krijgsraad verzoekt de Burgemeester van Tienen, om inlichtingen nopens de genaamde Michel SMETS, die om reden van vaandelvlucht voor de Krijgsraad gedaagd werd.

Wellicht werd dit schrijven door een onbekende hand uit de samenzwering bemachtigd, om Michel SMETS te vrijwaren , of minstens om aan te tonen dat hij een vijand was van de Franse Republiek. Was deze Michel SMETS verwant met Jan Machiel SMETS uit Hoegaarden, die van in 1793 reeds in de oppositie stond tegen het Franse bewind ? (zie blz 242).

BESLUITEN en GEVOLGTREKKINGEN :

Al deze dokumenten, die grotendeels slechts afschriften zijn, werden zonder twijfel weggeborgen om door het nageslacht te worden weergevonden. Dit wordt bewezen door het bijvoegen van een bevestigingsschrift van wat er tijdens de besloten tijd in de kelders van 't nieuwhuys gebeurde. Deze bijvoeging geschiedde in Maart 1804 toen het grootste gevaar geweken was.
De stukken werden regelmatig uit hun schuilplaats gehaald en zeker en vast in 1802 om er de brief van het Franse Hoofdkwartier bij te voegen. Dit geschiedde langs een geheime toegang tot de nis onder de doopvont. Werd deze toegang later afgeschaft om het voetstuk dicht te metsen ? In dit geval is het niet uitgesloten dat er nog op een andere plaats dokumenten verborgen liggen, waartussen minstens een geschrift dat naar de doopvont wijst.

---

(21) Hun broeder Pastoor Henricus Sweerts werd tot eerste bestuurder en voogd van de stichting benoemd, terwijl de gebroeders Servaes en Hubertus Sweerts de eerste begevers werden, om in het kader van de Sweertsraad, de studiebeurzen toe te kennen en waarvoor zij een speciaal boek instelden, vermoedelijk "het collateursboek".

(22) Zie art. 72 para 1. en art 81 para 10 c.

(23) Zie art 81 para 10 b.

Welk is het verband van sommige dokumenten met onze familie ? Zeker is dat zij verstopt werden uit vrees dat de bezittingen die er op vermeld staan, door de Fransen zouden aangeslagen worden. Maar waarom werden zij later dan niet terug uitgehaald, net als de kerkrelieken ?

Wie heeft al deze stukken verborgen ? Zou het misschien Deken Sweerts geweest zijn die in 1805 is gestorven ? Het groot vermoeden blijft nochtans bestaan dat er nog aanvullende oorkonden verborgen liggen en zulks ofwel in 't nieuwhuys, waar in augustus de opzoekingen zullen voortgezet worden, ofwel in andere huizen te Hoegaarden waar oude geslachten uit de samenzwering hebben gewoond. De aandacht der betrokkenen wordt hierop gevestigd opdat zij zouden rekening houden, met de mogelijkheid dat ook in hun oude gewelfde kelders of waar dan ook, belangrijke dokumenten en voorwerpen kunnen verborgen zitten, want de "conspirateurs" hebben zeker verschillende bergplaatsen gemaakt.

Deze huizen kunnen zijn :

- de hoeve CIPERS waar Jacq DOTREMENT woonde ;
- de hoeve SMOLDERS, woonst van Sekretaris SWEERTS ;
- het huis EVRARD, woonhuis van Jacobus VAN NERUM ;
- de pastorij, stamhuis van Carolus VAN NERUM ;
- de huizen n° 16, 18 en 20 in de Nieuwstraat (Joannes VAN NERUM) ;
- de hoeve der 11.000 maagden (Schepen VANDERMOLEN) ;
- op de Stoopkensstraat (voormalig huis Schepen BRASSEUR) ;
- in de Nieuwstraat (vroegere woning van Schepen LINTERMANS).
- enz.....

Onze grootste wens is dat de huidige bewoners van deze huizen niet onverschillig zouden blijven en met ons kontakt opnemen, om de geschiedenis van Hoegaarden verder op te bouwen. Hoegaarden was een rijk dorp, waar tot heden weinig gezocht werd naar overblijfselen uit zijn glorietijd. Moge de huidige generatie ontwaken om de oude fierheid van onze voorouders te doen herleven.

Opmerkingen :

Al deze dokumenten zullen tijdens onze gildedag van zaterdag 29 augustus aan de leden worden getoond, evenals de kelders van 't nieuwhuys waar al de oorkonden werden gevonden.

Laat deze enige gelegenheid niet voorbij gaan en schrijft van nu reeds in voor onze grote familiedag, waar alle stamverwantkingen zullen tegenwoordige zijn en in wiens midden de ouderdomsdeken zal zetelen.

Hierbijgevoegd vindt U de uitnodiging tot de Gildedag met het verloop der plechtigheden. In 1961 vierden 102 stamgenoten deze heuglijke dag. Hoeveel zullen er deze maal opkomen.?

Onze gilde bloeit en overal in het ganse land geraakt ze bekent. In het Staatsblad van 25 juni 1964 verschenen haar statuten. In verschillende dagbladen werd over haar met lof gesproken en in menige kringen staat zij in hoog aanzien.

Daarom moeten wij op 29 augustus tonen dat wij 't neerhembloet getrouw blijven.

De Gobertangesteen wordt van zijn voetstuk gelicht.

Het pakje met dokumenten komt in de nis te voorschijn.

Zeer voorzichtig wordt het door de steenkapper uitgenomen.

DE GULDEN LELIE
Vereniging zonder winstoogmerk.

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCHRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE -UITGAVE : VAN NERUM : MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Maandelijkse uitgave n° 53 der oogstmaand (AUG) 1964.

ART. 213 : Stb. IV/10 : THERESIA VAN NERUM x PETRUS EVRARD.

1. Geboorte :

Maria Theresia VAN NERUM werd geboren te Hoegaarden, als 6e kind van de brouwer Jacobus VAN NERUM (42 j. oud) en Maria VAN AUTGAERDEN (35 j/). Zij was het eerste die ter wereld kwam in de ouderlijke woning op de Nieuwstraat (huidig huis Evrard). Haar doopsel werd toegediend op 16 maart 1780 (f° 841) met als peter en meter :

- Eerw. H. Henricus SWEERTS, haar grootoom (1)
- Begijn Maria Françisca VAN AUTGAERDEN, haar tante (2)

2. Huwelijk :

In de ouderdom van 26 jaar trad zij op 6 JAN 1806 (akte 1) te Hoegaarden in het huwelijk met de 30 jarige dokterszoon Petrus Josephus EVRARD uit Geldenaken.
Hun getuigen waren :

- Hubertus Jozef GOEKENS, 29 j. apotheker te Tienen (kozijn van de bruidegom)
- Aug. HUSTIN (?) 33 j., secretaris te Hoegaarden (3)
- Henri PUTZEYS, 37 j., Notaris te Hoegaarden (4)
- Jacq. Norbert DOTREMONT, 32 j., landbouwer te Hoegaarden (5)

Hun kerkelijk huwelijk werd de volgende dag ingezegend in tegenwoordigheid van :

- Jos SWEERTS, haar kleinkozijn (6)
- Hendrik BRIEVEN (7)

3. Hun kinderen :

Uit hun huwelijk sproten 9 kinderen, te weten :

Maria Theresia : °Hoeg. 5. 7. 1806 (akte 29) + Hoeg. 31. 12. 1837 (akte 1 jaarboek 1838)
P : Martin Joseph EVRARD (grootvader)
M : Anna Maria VAN AUTGAERDEN (grootmoeder)
x Hoeg. 10. 9. 1834 (akte 11 verso) met haar achterkleinkozijn Françiscus SWEERTS (8)
Hun getuigen waren : Jozef SWEERTS (zijn broeder) en Jozef EVRARD (haar broeder)
Hij was broodbakker van beroep en + vóór Dec. 1837.

---

(1) Wordt in deze doopakte als "Decanus" vermeld
(2) °1757 + 1795 na 17 jaar begijntje te zijn geweest te Tienen
(3) echter geen gemeentesecretaris. Was hij verwant met de architect Jacq. HUSTIN (°Brussel 1709 + Leuven 1787) onder wiens leiding het koor der nieuwe kerk van Hoeg. werd gebouwd.?
(4) °1768 zoon van Dr. Trudo Balthazar PUTZEYS en Marie Cath. de DIEST
(5) °1774 en x met Cath. Ang. Nijs. Was ook brouwer.
(6) °1744 zoon van Hubert SWEERTS en Anna Barbara VAN OSMAEL
(7) Verm. deze die x 1778 met Maria Anna Schoolmeesters
(8) °25. 3. 1806 zoon van Joannes SWEERTS en Anna Cath. KEMPENAIR.

Maria Françisca : °Hoeg. 4. 1. 1808(akte 1 verso) + Hoeg 5. 6. 1814 (akte 63)
P : Jacobus VAN NERUM (grootvader)
M : Maria Françisca EVRARD (tante)

Jan Jozef : °Hoeg. 3. 9. 1810 (akte 21) + Hoeg. 31. 3. 1884 (akte 17)
P : Joannes Jozef DEMIDDEL, kanunnik St Germanus Tienen (verm. grootoom)
M : Barbara VAN NERUM (tante)
x Hoeg. 30. 12. 1842 (akte 19) met Alexandrina VAN HAGENDOREN (9)
Hun getuigen waren : Livinus VAN HAGENDOREN, haar boeder (10) Joannes Bept. DUMONT, haar oom (11), Eugeen DEWAELHEYNS, zijn kozijn (12) en François LODEWIJCKX (13).
Zij woonden in de Putzeysstraat, huis sectie D 364 (14) dat als hun eigendom stond aangeschreven.
Hij was landmeter en vervaardigde ook waskaarsen voor de kerk.
Zij waren de grootouders van Marin EVRARD (15)

Jan Ferdinandus : °Hoeg. 20. 11. 1812 (akte 33) + Hoeg. 19. 12. 1837 (akte 95)
P : Ferdinandus GOELENS (?)
M : Begijn Maria Françisca VAN AUTGAERDEN, groottante
Hij bleef ongehuwd

Julienne : °Hoeg. 11. 1. 1815 (akte 7) + Hoeg. 17. 10. 1876 (akte 79)
P: Hendrik Germanus DEMIDDEL (verm. ~~oom~~ Bleinkozyn)
M : Catharina VAN NERUM (tante)
Bleef ongehuwd

Hubert Otto : °Hoeg. 19. 4. 1817 (akte 33) + Hoeg 30. 4. 1887 (akte 29)
P : Hubertus Jozef Otto GOELENS
M : Petronilla Françisca VERAEREN, tante (16)
x Hoeg. 23. 11. 1842 (akte 17) met Victoire FOURIE (17)
Hun getuigen waren : Jan Jozef EVRARD (zijn broeder), Henri LINTERMANS, zijn kleinkozijn (18), Hubert HUMBLE (haar schoonbroeder) en Alex. DUMONT (19)
Hij was huidevettersgast.

Marie Stephanie : °Hoeg 9. 8. 1819 (akte 42) + Hoeg 10. 5. 1821 (akte 29)
P : Joannes Bapt. NIJS (20)
M : Maria Theresia GOELENS

Joannes Bapt. : °Hoeg. 18. 9. 1822 (akte 75) + Hoeg. 12. 7. 1882 (akte 26)
P : Jean Bapt. VAN AUTGAERDEN, oom (21)
M : Maria Isabella VAN LEEMPUT
Hij bleef ongehuwd.

August Constant : °Hoeg. 12. 12. 1824 (akte 103) + Hoeg. 15. 12. 1899 (akte 74). Landmeter van beroep
P : Servaes NIJS (22)
M : Elisabeth VAN AUTGAERDEN (23)
xHoeg. 18. 2. 1850 (akte 4) met Cecilia GILIS (24)

---

(9) °3. 7. 1818 dochter van Hendrik Van Hagendoren en Maria Theresia Dumont. Zij + 1. 5. 1906
(10) °1820 x 1846 Florence Lodewijckx
(11) °1784 x 1813 Cath. Van Hagendoren xx Vict. Vandermolen. Grondbezitter te Rommersom
(12) °1806 zoon van Henri Dewaelheyns en Barbara Van Nerum (zie blz. 268)
(13) gemeentesecretaris te Hoegaarden
(14) huidige huizen n° 7 en 9
(15) zie Fam. schoon - schets blz. 221
(16) zie Fam. schoon blz. 294
(17) °10. 5. 1822 dochter van Joannes Bapt. Fourie en Elisabeth Van Hagendoren. Zij + 10. 11. 1895
(18) °1801 zoon van Henri Lintermans en Barbara Van Nerum (Stb. IV/13)
(19) zoon van Joannes Bapt. Dumont en Cath. Van Hagendoren
(20) verm. deze die trouwde met Victoria de Hennin (zie blz. 280)
(21) zie Fam. schoon blz. 279
(22) verm. °1778 zoon van Jacq. Nijs en Anna Maria Dumont
(23) verm. °1750 x Jean Fr. Modave . Groottante van dopeling
(24) °14. 8. 1829 dochter van Jan Hendrik Gilis en Maria Agnes Stockmans. Zij + 12. 7. 1860

Hun getuigen waren Bapt. EVRARD (zijn broeder) J. Bt. VAN AUTGAERDEN (zijn oom) Hubert COLLART en Jacq. DEBROECK.

xx Hoeg. 15. 4. 1863 (akte 5) met zijn schoonzuster Philippina Gilis (25)

Als getuigen traden op : J. Bt. EVRARD (zijn broeder, Ant. Joseph COLLART (26) Bernard GEERTS 52 j., en Hubert VANDERMOLEN 34 j.

OPMERKING : Uit het voorgaande blijkt duidelijk het nauwe verwantschap tussen de families DUMONT, VAN HAGENDOREN, VAN NERUM en EVRARD.

4. Woonplaats

Na hun huwelijk vestigden Petrus EVRARD en Theresia VAN NERUM zich in de toenmalige dubbelwoonst n° 7 en 9 van de Putzeysstraat, die later in 't bezit kwam van hun zoon Jan Jozef. Dit huis met hof omsloeg 6a 10 ca.

In NOV. 1824 bij het nalatenschap van Jacobus VAN NERUM, kocht Theresia samen met haar zusters Catharina en Françisca de ouderlijke woonst in (27).

Toen zij nadien uit de onverdeeldheid traden, bekwam het gezin EVRARD-VAN NERUM het huis D 253c met hof D 252 a, samen 14 a 60 ca en schafte zich het aanpalend perceel land D 251 c aan, dat 27a 20 ca bedroeg.

Andere grondbezittingen van dit gezin lagen onder de Cluys (D 435 = 39 a 10 ca land) in de Walenstraat (D 505 = 15 a 20 ca) te Schoor (F 247 = 22 a 60 ca) en onder Altenaken (L 149 en L 216 = 1 Ha 14 a 7 ca) (28).

5. Beroep

Gesproten uit een doktersfamilie had Petrus EVRARD het beroep van apotheker gekozen en vestigde zijn apotheek opnieuw in 1801. Dit beroep voerde hij uit tot op 13 DEC 1849 toen hij tijdens een val het rechterdijbeen brak. Op dat ogenblik was hij reeds weduwenaar en had de ouderdom van 74 j. bereikt. Alsdan besloot hij zijn bloeiende apothekerszaak over te geven. Zijn neef Dr. Jean Bt. VAN NERUM riep zijn broeder Eugeen uit Leuven terug, die er op proeftijd was. Deze zou vanaf 8. 4. 1850 de zaak van zijn oom Petrus EVRARD overnemen voor de som van 400 F. en tegen een huishuur van 100 F. per maand ; terwijl oom Petrus bij zijn neef Eugeen bleef inwonen tot aan zijn dood (29).

6. Heraldiek

De familie EVRARD zou van Franse afkomst zijn en een adellijke titel hebben gevoerd. Zij bekwamen hun wapenschild door Lodewijk XIV, ingevolge het Edikt van 1696, waardoor hun naam opgenomen werd in de "Armorial Général de France". De fac-simili van hun wapenbrief werd in 1913 aan de Belgische vertakking van dit geslacht aangeboden, door Eug. AGNUS, 59 rue Chardon-Lagache Paris XVIe en luidt als volgt :

"van keel met hoofd van zilver, beladen met drie ruiten van keel, waarin een ster van zilver".

Ditzelfde blazoen komt voor in de 'Armorial General van Rietstap, Tome II Pl CCXC, terwijl het schrijven van AGNUS berust in het familiearchief VAN AUTGAERDEN met afschrift in het Archief VAN NERUM onder inventarisnummer 112.

7. Wie was Petrus Josephus EVRARD ?

Hij werd gedoopt te Geldenaken St. Medard op 7. DEC 1775 (f° 61) als zoon van Dokter Martin Joseph EVRARD en Marie Isabelle Jeanne DEMIDDEL.

Zijn doopheffers waren :

- Petrus EVRARD (verm. oom)
- Anna DELGOFFE

Hij had twee zusters :

Maria Françisca : °Geld. 15. 8. 1777 (f° 68)
P : Jean Winand GOELENS
M : Maria Françisca JASPAR (grootmoeder)

Amelia Josepha : °Geld. 10. 6. 1780 (f° 17)
P : Jacq. DUCHESNE
M : Marie Madel. GODARD

(25) °20. 2. 1819 en + 10. 2. 1891
(26) 40 j. oud, aanverwant kozijn van de bruid.
(27) Zie Fam. schoon blz. 213
(28) Zie Popp. art. 266
(29) Zie Memorieschriften van Dr. J. Bt. VAN NERUM blz. 18.

De oudst bekende voorouders van Petrus EVRARD zijn :

Henri EVRARD en Maria Françisca JASPAR (zijn grootouders) van wie :

Pierre Joseph : °Geld. 20. 1. 1737 (f° 64)
P/M : Egide EVRARD en Marie Marg. Josephe JASPAR

Ermelinde Joseph: °Geld. 3. 3. 1738 (f° 66)
P/M : Ermelinde GASPAR en Joseph EVRARD

Marie Gertrude : °Geld. 3. 4. 1739 (f° 67)
P/M : Marie Gertr. GASPAR en Arnold ..... ?

Henri Joseph : °Geld. 29. 4. 1741 (f° 71)
P/M : Martin Joseph DUCHESNE en Jeanne EVRARD

Martin Joseph : °Geld. 11. 7. 1742 (F° 72)
P/M : Jean Charles VAN GOITSENOVEN en Marie Agnes COLLETTE.
x 7. 2. 1775 (f° 134) met Marie Isabelle Jeanne DEMIDDEL, ~~verm. afkomstig uit Tienen~~ °Tienen 29. 5. 1736 dochter van Not. Frederic De Middel en Marie Jeanne Cans
Getuigen waren : Carolo EVRARD en Jean François GODARD
Ouders van Petrus Josephus EVRARD.

Jean Joseph : °Geld. 26. 2. 1746 (f° 75)
P/M : Jean SLISSE en ..... ?

Servais Joseph : °Geld. 26. 2. 1746 (f° 77)
P/M : Servais GISLAIN en Anne Josephe GENICOT

Joachim Joseph : °Geld. 9. 2. 1747 (f° 78)
P/M : Joachim GISLAIN en Marie Josephe GENICOT

Louis : °Geld. 10. 12. 1749 (f° 81)
P/M : Bartholomeus BAURGNIET en Marie Cath. FRANCHIMONT

Marie-Thérèse : °Geld. 8. 8. 1752 (f° 87)
P/M : Ant. Joseph MOTTIN en Marie Therese DUCHESNE

OPMERKING : Zie hoe bijna al de kinderen uit dit kroostrijk gezin de naam Jozef dragen, die wel kenmerkend is voor het geslacht EVRARD.

8. Korte levensschets

A. Te Lummen :

Vóór haar huwelijk was Maria Theresia VAN NERUM, winkeljuffer bij haar broeder Charles in "La grande boutique de Lumay" en bekwam door de Franse overheid rond 1800 een vrijbrief om zich met haar broeder naar Antwerpen te begeven. Hieruit vernemen wij haar persoonsbeschrijving :

- "5 voet, 1 duim groot, zwarte haren en zwarte ogen; redelijke grote neus, mond in verhouding, ronde kin, smal voorhoofd en klein aangezicht (SGL/Hoeg. 4214 n° 910).

Volgens het overleveringsverhaal van haar achterkleinzoon Marin EVRARD zou Theresia haar echtgenoot hebben leren kennen op een bal ingericht op het kasteel van de Graaf d'Astier, heer van Zittert-Lummen. Vele vooraanstaanden uit de streek waren er uitgenodigd waaronder ook Petrus EVRARD uit Geldenaken, die sedert 1801 apotheker was te Hoegaarden.

B. Naar Waterloo :

In 1815 na de slag van Waterloo, vergezelde Petrus EVRARD zijn kozijn Dokter Henri VAN NERUM uit Hoegaarden, naar de plaats waar Napoleon ten val was gebracht. Zij verbleven er drie dagen en hielpen de vele gewonden verzorgen, die overal in de hoeven waren ondergebracht. Van het grootste slagveld aller tijden, brachten zij voorwerpen mede, die in 't gemeentehuis van Hoegaarden werden tentoongesteld. (zie blz. 207).

C. De troebelen van 1831

Bij de voorgeschreven gemeenteverkiezingen van OKT 1831 braken te Hoegaarden andermaal politieke onlusten uit, gericht tegen de burgemeester de Zangré en zijn vurigste aanhangers Petrus EVRARD, Joannes Bapt. VAN NERUM en Servais COENEGRAS. Onder doodsbedreigingen der oppositie moesten zij zelfs tijdelijk het dorp verlaten en verschoolen zich in de kelders van 't nieuwhuys, alvorens in de nacht naar Philippus Josephus VAN NERUM uit Wever te vluchten waar zij enkele weken verbleven, tot wanneer alles weer tot bedaren kwam (zie blz. 250).

D. De apothekerszaak

Petrus EVRARD hield gedurende 49 j. een bloeiende apothekerswinkel open te Hoegaarden, eerst in de Putzeysstraat en dan in de Nieuwstraat. Hij moet schitterende zaken gedaan hebben, want hiervan getuigen :

- de grondbezittingen die hij aankocht (zie para 4)
- de kunstschatten die op zijn nakomelingen zijn overgegaan (zie blz. 222)
- de mooie reeks medecijnpotten die via Egueen VAN NERUM in 't bezit kwamen van Christiane VAN NERUM (achterkleindochter van Eugeen VAN NERUM)

9. Hun overlijden

Maria Theresia VAN NERUM overleed te Hoegaarden op 21 april 1847 te 8 uur 's morgens in de ouderdom van 67 jaar (akte 68). Aangifte werd gedaan door :

- Jan Jozef EVRARD (haar zoon)
- Joannes Bapt. DUMONT, (haar gebuur)

Haar echtgenoot Petrus Josephus EVRARD bleef weduwnaar gedurende 14 jaar en stierf op 23 augustus 1861 te 4 uur 's morgens in de ouderdom van 86 jaar (akte 56). Hij werd afgedragen door .

- Joannes Bapt EVRARD (zijn zoon)
- François LODEWIJCKX (gebuur)

Zij werden beide begraven in de familiekelder, links bij de ingang van het oude kerkhof.

E I N D E.

ART. 214 : DE BROUWERS VAN HOEGAARDEN.

(vervolg van art. 211)

De rangschikkingen weergegeven in art. 211 wijzen voldoende op de vooruitgang van VAN NERUM, die zich langzaam maar zeker naar voren bracht, onmiddellijk gevolgd door zijn grootste rivaal Guilliam VAN SIMPHOVEN.
Merkt ook op dat Henri VAN AUTGAERDEN en We VAN SIMPHOVEN slechts brouwsels maakten voor eigen gebruik en verkoop.

En bij al deze bierhoeveelheden dienen nog de talrijke huurbrouwsels gevoegd, die bepaalde brouwers zoals VAN NERUM, H. VAN AUTGERDEN enz... in associatie op andere "paenhuysen" lieten klaar maken.
Noteer bovendien dat dit slechts de officiële cijfers zijn, zoals zij aan de accijnzen opgegeven werden, maar het is algemeen bekend dat de Hoegaardiers grote vijanden waren van de belastingen en zeker veel smokkelbier zullen gemaakt hebben, waarvan geen geschriften bestaan. Zo kan men zich een gedacht vormen van de enorme bierhoeveelheid die te Hoegaarden werd gemaakt.

10. De tolmiseries (1741-1750)

In 1741 werden er slechts 448 brouwsels gemaakt voor het eerste half jaar. Dit kwam voornamelijk door de uiterst slechte graanoogst van 1740, zodat in het Hertogdom Brabant streng verbod uitgevaardigd werd nog langer bier te brouwen en jenever te stoken, uit graan ; en zulks om de broodschaarste te keer te gaan. De Hoegaardiers stoorden zich aanvankelijk bitter weinig aan deze maatregel. Als Luikse onderdanen beweerden zij niet onderworpen te zijn aan de Brabantse verordeningen en brouwden maar lustig door. Duchtig gebruik makend van de werkloosheid der Brabantse brouwerijen, kochten zij te Tienen bovendien alle graan op om het in hun kerels te verwerken, zodat de biermarkt voor hen alleen openstond en waardoor zij aanzienlijke sommen vergaarden.

De stad Tienen liet het zich niet welgevallen en zijn magistraat tekende krachtig protest aan bij de "Souveraine Raede" met het gevolg dat elk vat Hoegaards bier aan een in- en uitvoertaks van 1 florijn 12 stuivers werd onderworpen. Vermits Hoegaarden omgrenst was van Brabants gebied betekende dit dat de Hoegaardse brouwers een dubbele belasting moesten betalen, zo zij hun bier in het Luikse wilden verkopen. Eerst kwam de invoertaks om in Brabant binnen te komen en dan de uitvoertaks om er weer uit te mogen.

Wegens al deze hoge kosten dienden verschillende kleine brouwers hun rendement te verminderen, maar "de groten" trokken er voordeel uit en verrijkten zich op de kosten der anderen. Om aan de toltaks te ontsnappen beproefden zij zelfs hun vaten over de grens te smokkelen, en vervolgens aan de hoogste prijzen te verkopen. Soms werden zij door tolbeambten gesnapt en moesten het dan dubbel bekopen, zoals het geval was voor brouwer Gerard CROUS en Messire SCHOTTE, Burggraaf van Bergues Saint Winoc, die zijn bier te Hoegaarden liet brouwen.

Maar ondanks al deze tolmiseries waren er in 1741 toch twee brouwerijen bijgekomen namelijk :

- Bernard PRINSMEL

  huurbrouwer bij G. VAN SIMPHOVEN in 1734

- Jan VAN EX

  Werd °1680 als zoon van Godfroid VAN EX en Maria VAN HERBERGHEN. Hij x 1713 met Anna VANDER MOLEN (°1685 dochter van Bernard x Jeanne GULPEN). In 1717 werd jan VAN EX tot Burgemeester van Hoegaarden verkozen. Hij was huurbrouwer geweest op de brouwerij REGA en stelde nog op 61 jarige leeftijd zijn eigen brouwerij open, waarvan de ketel op 2 pat. werd getakseerd.
  Maar datzelfde jaar overleed hij, zodat het paenhuys door zijn weduwe werd voortgezet.
  Uit het gezin VAN EX-VANDER MOLEN werden volgende kinderen geboren :
  Anna Maria °1716, Barbara°1718, Jean Bt °1720, Jeanne Marie °1724 en Guill. °1726.
  Na de dood van We VAN EX in 1765 nam haar zoon Jean Bt. de brouwerszaak over.

° °
°

In 1744 was er nog steeds geen akkoord bereikt inzake tolrechten en de palabers duurden verder. Voortdurend kwam de Hoegaardse Brouwersgilde bijeen, om een oplossing te vinden,maar telkens stuitten zij op een heftig verweer van de Raad van Brabant, die de tolrechten bleef eisen.

In de eerste helft van datzelfde jaar werden er te Hoegaarden andermaal twee nieuwe brouwerijen geopend, te weten :

- Brouwerij Sr COLLARD

  Gehouden door Antoine Theodore COLLARD uit Lummen, vroegere huurbrouwer op 't groot paenhuys en bij VAN NERUM. Hij x 1741 met Deodata FINAU en was een der rijkste inwoners uit de gemeente. Later stond hij zelfs als rentenier vermeld, en werd voor het leven tot Meier van de Regentie uitgeroepen, zodat hij samen met SWEERTS - VAN NERUM en anderen wel tot de Raad der brouwersgilde zal behoord hebben.
- Uit zijn huwelijk sproten :

  Jeanne Albertine °1742, Joseph Jacq °1744, Marie Thérèse °1745, Ant. Joseph °1747, Jean Charles °1750 en Mathieu °1752.

- Van bij de aanvang was COLLARD de grootste brouwer van Hoegaarden. Na zijn dood in 1778 werd hij door een van zijn zonen opgevolgd.

(vervolgt)

DE GULDEN LELIE
Vereniging zonder winstoogmerk
FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCHRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE -UITGAVE : VAN NERUM ; MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Maandelijkse uitgave Nr 54 der herfstmaand (SEP) 1964.

ART. 215 : Stb. IV/11 : Jan Baptist VAN NERUM x Albertina DUMONT.

Voorwoord :

Deze voorouders zijn van uitzonderlijk belang, want uit hen stamden de meeste bloedverwanten die zich heden nog kunnen roemen tot de Hoegaardse stamvertakking te behoren.
Vele inlichtingen zijn over hen bekend, dank zij de Memorieschriften van hun zoon Dr. J. Bt. VAN NERUM, zodat hun levensbeschrijving enkwartierstaten onze volledige aandacht verdienen.

1. Geboorte :

- Jan Bapt. VAN NERUM werd geboren te Hoegaarden als 7e kind van Jacobus VAN NERUM (44 j.) en Maria Cath. VAN AUTGAERDEN (37 j.). Hij werd gedoopt op 14 juni 1782 (f° 849) en kreeg tot doopheffers :

- Notaris Jan Baptist VAN AUTGAERDEN, zijn oom
- Anna Cath. BUECKENS (x Joannes VAN NERUM), zijn tante.

- Opgevoed in het ouderlijk huis in de Nieuwstraat (zie art. 181) vertoefde hij echter voortdurend in de St. Corneliushoeve en brouwerij op de Vroente, (zie art. 183) waar hij de brouwerskwaliteiten van zijn vader en grootvader overerfde.

2. Huwelijk :

- Op 20 juli 1808 in de ouderdom van 26 j. trad hij te Hoegaarden in het huwelijk met de 21 jarige Anna Albertina DUMONT uit Houtem St Cath. (akte 15 recto). Hun getuigen waren :

- Pierre Joseph EVRARD, apotheker (zijn schoonbroeder)
- Henri Joseph LINTERMANS, rentenier 40 j.
- Philippe Joseph DE ZANGRE, sekretaris, 30 j.

- Nopens zijn huwelijk wordt beweerd dat hij te Houtem met "de Soef" ging spelen (een verdwenen balspel) en er dicht bij de kapel zijn vrouw vond.

3. Hun kinderen :

- Uit hun verbintenis sproten acht kinderen, allen te Hoegaarden geboren met uitzondering van het eerste dat te Houtem het levenslicht zag. Deze kinderen waren :

- Jan Baptist °29 Nov 1808 (x Anne MARYSSAEL) dokter te Hoegaarden
- Charles ° 20 Jan 1811 (x Barbe SMOLDERS xx Cath. DEFOOR) brouwer te Hoegaarden.
- Eugeen °18 Aug 1813 (jong gestorven)
- Regina °7 Jan 1815 (idem)
- Justinus °5 Oct 1816 (x Albertina PRUVOST) dokter te Leffinge
- Livinus °27 Jun 1819 (x Monique CIPERS) houthandelaar te Hoegaarden
- Regina °22 Apr 1822 (x Petrus Saelmaeckers)
- Eugeen °28 maart 1826 (x Bernardine GOETSEELS) apotheker te Hoegaarden.

.../...

4. Beroep en woonplaats :

- Jan Bapt VAN NERUM volgde zijn vader als brouwer en landbouwer op in de hoeve en brouwerij op de Vroente, waar hij tevens jeneverstoker was.
Zij woonden achtereenvolgens :

- op de Plaats in het huis VAN DER MOLEN
- op de Vroente in het oude pachthof VAN AUTGAERDEN
- op de Nieuwstraat in het huis van Jacobus VAN NERUM
- op de Vroente in de St Corneliushoeve

5. Wie was Anna Albertina DUMONT ?

- Zij werd geboren te Houtem St Cath. en gedoopt te Hoegarden op 31 mei 1787 (f° 868). Haar peter en meter waren :

- Joannes SNEYDERS
- Anna Cath. NIJS.

- Zij was de dochter van Jan Baptist DUMONT, kapelmeester te Houtem en van Anna Albertina NIJS, uit Nerm.
Haar broeders en zusters waren :

- Maria Françisca Theresia ° 26 mei 1780 (841) + jong
- Anna Maria Theresia ° 18 Aug 1781 (846) + 27 Dec 1863
  x Jan Antoon MAISON uit Cumtich
  xx Okt 1816 Hendrik VAN HAGENDOREN uit Hoeg. (° 1788 + 1846)
  Uit het eerste huwelijk sproten :
  - Jan, Hubert, Louis, Elisabeth, Hortense en Judocus
  Uit het tweede huwelijk werden geboren :
  - Cordelia, Alexandrina (X Jan Jozef EVRARD), Livinus (x Florence LODEWIJCKX) Victoria en Ferdinand (x Virginie LIBERT xx Cath. PONSAERTS)
- Anna Catharina ° 24 Jun 1783 (852)
  x Antoon VAN EX uit Hoeg.
  Hun kinderen waren :
  Julienne (x Jan DOTREMONT), Alexander, (° Rommersom 1818 + Hoeg. 1890), Rosalie (x Eduard VAN HERBERGHEN) en Hubert (x Constance Dumont)
- Jan Baptist ° 13 Dec 1784 (858) grondeigenaar te Rommersom
  x 30 juni 1813 Anna Cath. VAN HAGENDOREN (° 1786 + 1827)
  xx Victoria VANDERMOLEN uit Houtem (+ in 't kraambed samen met haar kind)
  Uit het eerste huwelijk sproten :
  Julienne (x Henri DOTREMONT ° 1813 + 1883) Alexander en Constance (x Hubert VAN EX).
- Jan Hubert ° 6 Okt 1790 (876) + 15. 1. 1871
  x Anna Maria LAMBRECHTS uit Houtem (+ 1. 12. 1871)
  Van wie :
  - Jan Baptist en Justinus.

6. Haar Kwartierstaten :

Zie volgende bladzijde.

Nota : Al deze dopen, huwelijken en overlijdens geschiedden te Hoeg, met uitzondering van deze aangeduid met "A" die te Autgaerden gebeurden.

Ouders	Grootouders	Overgrootouders	Betovergrootouders	Overbetovergrootoud.	Achteroverbetovergrootoud.
Jan Bapt. DUMONT ° 18. 10. 1752 + 21. 2. 1820 x 15. 5. 1779	Jan HenriR DUMONT ° 17. 10. 1717 + 23. 1. 1780 x A. 6. 7. 1750	Evrard DUMONT ° 4. 5. 1684 + 5. 6. 1750 x 3. 12. 1712	Jan DUMONT + 16. 8. 1693 x 15. 11. 1665 Margr. SWEERTS		Lambrecht HUYBERS °ca 1596 + d.d. 1666 x 22.1.1627 Barbe DEWEIDE 5. van Guillian
		Agnes HUYBENS ° 27. 2. 1685 + 21. 6. 1731	Lambert HUYBENS ° 15. 9. 1655 + 12. 2. 1725 x Margr. DE KINDER °24. 8. 1656 + 26. 9. 1729	Jan ~~Lambert~~ HUYBENS ~~+ 4. 4. 1666~~ °1. 9. 1632 x 25.11.1653 + 30. 9 1685 Margr. Barmans °Nov. 1628 + 9. 11. 1689	Jan Barmans °ca 1580 + ca 1653 x ca 1610 Margr. V. Osmael 5. V. Gaert x Cath. V. Molle
	Anna Margr. V. OSMAEL ° A. 14. 9. 1720 + 23. 9. 1795	Henri V. OSMAEL ° A. 19. 9. 1680 + A. 1. 5. 1749 x 6. 5. 1705	Henri V. OSMAEL ° 22. 2. 1642 A. + A. 7. 12. 1684 x 26. 4. 1668 Elisabeth RENSON ° 29. 2. 1644 + A. 3. 3. 1707	Henri DE KINDER ° 27. 8. 1624 +6. 5. 1677 x 28. 9. 1647 Marie CHANDELONS °13. 5. 1627 + 28. 10. 1676	Leon de KINDER x Marg. ..... Jan CHANDELONS x .....
		Gertrude REGA ° 16. 6. 1681 + A. 12. 2. 1763	Jan REGA ° A. Jun 1638 + 3. 1. 1713 x 26. 2. 1669 Antoinette V. GOITSNOVEN °30. 4. 1645 + 18. 4. 1714	Nicolas V. OSMAEL ° ca. 1615 x Cath. SWEERTS ° 1623 + 15. 7. 1691 Vincent RENSON + 9. 9. 1668 x 25. 1. 1640 Clara RALIS Henri REGA °3. 10. 1602 + A. S. 7. 1688 x Jeanne VLEMINCX + A. 1. 5. 1651 Martin V. GOITSNOVEN +na 1644 x 11. 10. 1627 Gertrude HERMANS + 25. 8. 1676	Henri Sweerts x Ant. V. Goetsnoven Gilles RENSON x Marie BONJEAN Jan REGA x 5. 8. 1597 Cath. V. HERBERGHEN + 9. 2. 1607 GorgoniusV. GOITSNOVEN °ca 1560 x Cath. V. SCHRIEK Jan HERMANS + voor 1647 x Marie BIETENS
Anna Albertina NIJS ° 5. 10. 1746 + 30. 3. 1815	Jacques NIJS ° 3. 11. 1702 + 31. 12. 1782 x 13. 1. 1733	Jacques NIJS ° 3. 3. 1662 + 25. 3. 1717 x Okt 1683	Tossijn NIJS °voor 1640 + 20. 4. 1669 x 7. 5. 1661 Agnes V. HERBERGHEN ° 13. 1. 1636 + 11. 8. 1666	Jacques NIJS + voor 1659 x 24. 7. 1623 Lucie DIETHOUWERS Henri V. HERBERGHEN + 20. 7. 1660 x 13. 2. 1628 Agnes LAMENS	Tossijn NIJS x Margr. EERNAUTS
		Beatrijs SWEERTS °3. 9. 1661 +28. 11. 1745	Servaes SWEERTS °13. 10. 1620 + 6. 12. 1697 x Beatrijs V. ASSCHE ° 30. 9. 1634 + 20. 1. 1726	Lambert SWEERTS +17. 9. 1663 x Anna V. AERSCHOT + 30. 8. 1663 Arnold V. ASSCHE x Christine GIELIS	Servaes SWEERTS x Anna BERTHENS + 1627 Regnier V. AERSCHOT x Marg. V. D. HAEGENDOREN
	Françisca Theresia V. OSMAEL ° 26. 10. 1706 + 18. 2. 1788	Vincent V. OSMAEL ° 22. 10. 1670 A. + 28. 8. 1722 x 3. 1. 1698	Henri V. OSMAEL °22. 2. 1642 + A. 7. 12. 1684 x 26. 4. 1668 Elisabeth RENSON ° 29. 2. 1644 + A. 3. 3. 1707	Nicolas V. OSMAEL °ca 1615 x Cath. SWEERTS ° ca 1623 +15. 7. 1691 Vincent RENSON + 9. 9. 1668 x 25. 1. 1640 Clara RALIS	Henri SWEERTS x Ant. V. GOITSNOVEN ~~1623 + 15. 7. 1691~~ Gilles RENSON x Marie BONJEAN
		Gertrude V. D. MOLEN ° 30. 10. 1680 + 2. 2. 1761	Renier V. D. MOLEN °24. 4. 1648 +24. 9. 1720 x 11. 10. 1677 Françoise PETRI ° 13. 7. 1654 + 3. 7. 1720	Renier V. D. MOLEN ° ca 1615 + 7. 9. 1647 x ca 1636 Gertr. MICHAL Michel PETRI +29. 8. 1676 x3. 6. 1654 Anna VAN ELST	Bertel V. D. MOLEN x Elisabeth NEYS

7. Verwantschapsgraden van Albertina DUMONT.

- Zij stamde tweemaal uit dezelfde betovergrootouders VAN OSMAEL x RENSON, zodat haar ouders verwant waren in de 3e graad (kleinkozijn), terwijl zij zelf de achterkleinnicht was (4e graad) van haar man, door hun gemeenschappelijke betovergrootouders VAN OSMAEL x RENSON en VANDER MOLEN x PETRI (zie blz. 127).

- Bovendien was zij de rechtstreekse nicht van :

- haar schoonbroeder Servais NIJS (x Cath. VAN NERUM), met wie zij vier maal dezelfde kwartieren deelde, namelijk NIJS x VAN OSMAEL, DUMONT x HUYBENS, VANDER MOLEN x PETRI en VAN OSMAEL x RENSON (zie bladz. 305).
- Elisabeth SWEERTS (x Jean VAN NERUM), met wie zij de kwartieren NIJS x VAN OSMAEL, HERMANS x BIETENS, VANDER MOLEN x PETRI en VAN OSMAEL x RENSON gemeen had (zie blz. 260).

- Zij was ook de kleinnicht van :

- Libert GEERTS (x Barbe VAN NERUM) door hun gemeenschappelijke overgrootouders NIJS x SWEERTS (zie blz. 191).

- En eveneens de achterkleinnicht van :

- Marie VAN AUTGAERDEN (x Henri VAN NERUM) en van
- haar schoonbroeder Jean Bapt. VAN AUTGAERDEN (x Françisca VAN NERUM) door hun zelfde betovergrootouders VAN OSMAEL-RENSON en VANDER MOLEN x PETRI (zie blz 204)
- Ant. Balth. SWEERTS (x Dorothea VAN NERUM) met wie zij de kwartieren SWEERTS x VAN ASSCHE en HERMANS x BIETENS gemeen had (zie blz 223).

- En ten slotte was zij ook nog in de 6e graad verwant met :

- haar schoonbroeder Henri DEWAELHEYNS (x Barbe VAN NERUM) gezien hun gemeenschappelijke achteroverbetovergrootouders VAN GOITSNOVEN x VAN SCHRIEK (zie bladz. 276).

- Hierdoor wordt duidelijk aangetoond hoe nauw en onderling al deze grote geslachten uit de streek met elkaar verwant waren en hoe noodzakelijk het was van stambomen op te maken, om bij huwelijken de verwantschapsgraden te bepalen.

8. Beschrijving en heraldiek van haar afstamming :

- Langs de familie DUMONT, stamde Albertina uit een geslacht van kapelmeesters, brouwers en notabelen uit Houten onder Hoegaarden. Zij waren nauwverwant met de families HUYBENS en DEKINDER, die gezworenen leverden in de dorpsraad en tijdens de dorpstwisten van 1749 aan de zijde der Regentie stonden.

- Langs de familie VAN OSMAEL (vaderlijke kwartieren), sproot zij uit een zeer oud geslacht van rijke grondbezitters uit Autgaerden, verwant met het vooraanstaande Notarisgeslacht RENSON, de Schepen en brouwersfamilie REGA uit Nerm en het bekende geslacht VAN GOITSNOVEN, waartoe ook brouwers en notabelen behoorden.

- Langs moederskant stamde Albertina DUMONT uit de brouwers- en burgemeestersfamilie NIJS uit Nerm, nauw verbonden met de grote pachtersfamilies VAN HERBERGHEN en SWEERTS uit Bost, de grondbezitters VANDER MOLEN uit Hoegaarden en de geslachten RENSON en VAN OSMAEL hierboven beschreven.

- Deze korte beschrijving wijst voldoende op de voorname afstamming van Albertina DUMONT, die zich voor haar 16 kwartierstaten op erkende wapenschildenkan beroepen, hetzij uit eigen families, hetzij uit aanverwante vertakkingen of afstammingen. Deze heraldiek luidt als volgt :

- 1. DUMONT (land van Luik)

  "van zilver met band van keel, boven en onder een roos van keel, vrijkwartier van keel met leeuw van goud" (Rietstap ; Arm.Gen. T II Pl. CCXXXVI)

- 2. SWEERTS (Hoegaarden)

  "gevierendeeld (door kruis van goud ?) 1 en 4 van zilver met drie klaverbladeren van sinopel, 2 en 3 van zilver met drie merlets van keel, alle figuren geplaatst 2 en 1 " (Afbeelding in kerk van Hoeg. en Fam. Arch. VAN NERUM)

- 3. HUYBENS

  Tot heden onbekend.

(vervolgt)

ART. 216 : DE BROUWERS VAN HOEGAARDEN.
(vervolg van Art. 214)

De andere brouwerij die begin 1744 bijkwam was :

Brouwerij CIPERS :

Deze brouwerij lag ~~op de Stoopkensstraat~~ in de Nieuwstraat (huidig n° 12) en werd uitgebaat door ~~Jacobus~~ Jacques Philippe CIPERS, afkomstig uit ~~Meldert~~ Geetbets, die tot nu zijn brouwsels had laten klaar maken bij SWEERTS. In 1725 huwde hij Anna Maria BIETENS (° 1699 dochter van Jan x Cath. AERTS) van wie :

- Pierre °1726, Frans °1729, Anna Maria °1732 (1), Jacobus °1733 (2), Cath. Ang. °1735 (3), Antoon °1738, Matheus °1740 (4) en Barbara °1743 (5)

Brouwer Jacobus CIPERS + 1773 en werd opgevolgd door zijn zoon Pierre. Deze laatste x 1756 met Anne Gertrude THIRION (°1728 dochter van Jean x Lucia PRINSMEL) van wie :

- Jacobus °1757, Maria °1757, Gertrude °1758, Cath. °1760, Barbara °1761, Anna °1764, Matheus °1766 (6), Maria Anna °1768 en Pierre °1770.

En alsof al die tolmiseries nog niet voldoende waren, werd in de tweede helft van 1744 de brouwtaks nog met een ...ling verhoogd en van 3 op 4 gebracht, met als gevolg dat de prijs van het bier steeg. Rond datzelfde tijdstip staakte de brouwerij van de Grote Molen, maar werd door deze van Servaes NIJS vervangen, zodat het aantal op 35 bewaard bleef.

Brouwerij Servaes NIJS :

Lag op de Stoopkensstraat naast het paenhuys van zijn broeder Henri, dat rond 1750 eveneens door Servaes overgenomen werd, zodat deze laatste op twee brouwketels belast werd (7).

Laten wij nu even terugblikken tot in de eerste jaren van de tolmiseries. Toen was er een grote kentering ingetreden in de rangschikking der hoogst getakseerde brouwketels.
Meester-brouwer Servatius SWEERTS was in 1737 overleden en zijn weduwe stierf in 1741, waarop hun zoon Hubert SWEERTS het paenhuys in de Paradijshoeve had overgenomen. Vanaf dat ogenblik werden er echter kleinere brouwsels gemaakt en verloor de brouwerij SWEERTS voor goed haar naam van hoogst getakseerde brouwketel. Hierdoor kwam 't groet paenhuys aan kop te staan met 3,1 p., gevolgd door We NIJS, de grote molen, de Engel en VAN NERUM met 2,6 p, kort op de hielen gezeten door SWEERTS, H. VAN HAGENDOREN en G. VAN SIMPHOVEN met 2,4 p.

In 1744 bij de opkomst van Sr COLLARD, veroverde deze onmiddellijk samen met de grote Molen, de Engel, We NIJS, en VAN NERUM de leiding met 3,3 p. gevolgd door 't groet paenhuys, SWEERTS en VAN SIMPHOVEN met 3,1 p.
Taksverhoging in de helft van 't jaar sloot de grote Molen zijn deuren en stonden COLLARD en VAN NERUM nog alleen op kop met 4,2 p. Dan kwamen We NIJS en de Engel met 4,1 p., 't groet paenhuys 4 p., G. VAN SIMPHOVEN 3, 7 p. en SWEERTS met 3,6 p.

Hieruit kunnen wij afleiden dat COLLARD en VAN NERUM per brouwsel 26 amen hetzij 3. 458 l. in hun ketel verwerkten (8), terwijl de verzwakte SWEERTS slechts ter hoogte kwam van 23 amen of 3. 059 l.
In 1745 werd pas de grote weerslag van deze taksverhoging ondervonden en konden alleen COLLARD en VAN NERUM stand houden met 4,2 p, terwijl We NIJS en de Engel tot 3,7 p. daalden, 't groet paenhuys tot 3,6 p., SWEERTS tot 3,4 p. en G. VAN SIMPHOVEN tot 3,3 p.

Voor een bepaalde periode van ongeveer vier maanden uit het jaar 1745, vernemen wij door de Brouwregisters (9) dat VAN NERUM 30 brouwsels klaar maakte waarvan 25 voor Servaes SWEERTS en Jacobus CIPERS. Dit maakt in 't totaal 255 stuks bier (10) tegenover 216 stucks door G. SIMPHOVEN, (waarvan 13 huurbrouwsels voor B. BUECKENS), 162 voor J. DOTREMONT en 126 door H. SWEERTS. Deze cijfers tonen duidelijk aan dat VAN NERUM alle "groten" reeds ver was voorbijgestoken.

---

(1) x1755 Bartholomeus Hombié
(2) x 1757 Marie Anne Tombeur
(3) x 1772 Jean Petitjean
(4) x 1772 Gertrude Debroeck
(5) x 1772 Jan Christens
(6) Wsch x 1791 met Maria Anna Sondervorst, grootouders van Monique Cipers (x Livinus Van Nerum)
(7) Zie Fam. schoon blz. 293
(8) 4 p. 2 sch = (4 x 8) + 2 = $\frac{\text{34 schellingen}}{\text{4 sch. brouwtaks}}$ = 8 stucks 2 amen of (8 x 3 amen) + 2 amen = 26 amen, gerekend aan ± 133 l. per aam = 3. 458 liters bier.
(9) SGL/Hoeg. 4270
(10) 30 br. x 34 sch (4,2 p) = $\frac{1020}{4}$ = 255 stucks

In 1746 kwam het tot een eerste akkoord in het tolgeschil, gezien de Hoegaardiers hun "oude geleyde" (voorrechten) hadden ingeroepen. De doorvoertaksen werden afgeschaft en alles zoals voorheen hersteld, maar helaas de overwinning was van korte duur, want weldra werden de volle belastingen opnieuw ingevoerd. Tijdens deze tweede tolperiode staakte ook H. VAN AUTGAERDEN zijn bedrijvigheid ; doch nieuwe brouwerijen doken op, namelijk L. DEMS te Bost en Bertel BUECKENS te Hoegaarden.

Brouwerij BUECKENS (11)

Gelegen op de Beek was dit paenhuys het eigendom van Bertel BUECKENS (°1711 zoon van Jan x Cath. TITS). Hij x 1736 Cath. VAN SIMPHOVEN (°1715 dochter van Brouwer Guilliam VAN SIMPHOVEN). Uit zijn huwelijk sproten :

Cath. °1737 (12), Guill. °1739 (13), Dorothea °1741 (14), Clara °1744 (15), Bertel °1746, Magdalena °1748, Beatrijs °1749 en Maria Theresia °1753 (16).

Hij was steeds huurbrouwer geweest bij zijn schoonvader en werd in 1749 tot Burgemeester uitgeroepen waardoor hij onmiddellijk in de dorpstwisten werd gemengd. Na zijn dood in 1775 volgde zijn zoon Guillaume hem als brouwer op. Merkt op dat de meeste burgemeesters van Hoegaarden hun eigen brouwerij bezaten, hetgeen er op wijst dat de Meester-brouwers destijds in groot aanzien stonden.

° ° °

De periode van 1741 tot 1750 werd niet alleen gekenmerkt door de tolmiseries, maar ook door een grote brouwersvete die aanleiding gaf tot dorpstwisten. G. VAN SIMPHOVEN's grootste betrachting was aan kop te komen in de rangschikking der grootste brouwers. Zijn hevigste rivaal was echter Carolus VAN NERUM, die met de hulp der SWEERTSEN steeds de bovenhand behield. Hubert SWEERTS had zelfs het rendement van zijn eigen paenhuys verlaagd, om bij VAN NERUM te laten brouwen, teneinde diens bierproduktie te verhogen.

Toen trachtte VAN SIMPHOVEN hetzelfde te doen en kon zijn schoonzoon B. BUECKENS langs zijn kant krijgen, voor wie hij eveneens huurbrouwsels maakte. Maar vanaf 1744 wanneer COLLARD en VAN NERUM samen aan de leiding kwamen en voortdurend veld wonnen, breidde de persoonlijke vete van VAN SIMPHOVEN zich uit tot het trio COLLARD - VAN NERUM - SWEERTS. Hij hitste zelfs de bierhandelaars uit het Walenland op door te verklaren dat VAN NERUM zijn bier vervalste. Maar toen de Walen ten huize van VAN NERUM uitgenodigd werden riepen zij allen dronken uit " C'est la ducasse ! " en trokken naar het huis van VAN SIMPHOVEN om deze uit te schelden. Hierover ten zeerste verbolgen zwoer VAN SIMPHOVEN wraak (17).

In 1745 tijdens de Oostenrijkse successieoorlog werd ons land door vreemde legers bezet. Oostenrijkers en Fransen plunderden Hoegaarden, dat een oord werd van smokkelaars en wetovertreders. De Regentie en Brouwersgilde trachtten door het schenken van bier de legeroversten goed te stemmen, om alle troepen buiten hun gemeente te houden. Doch VAN SIMPHOVEN kloeg hen ten onrechte aan als verraders , door te beweren dat zij Hoegaarden aan de Fransen hadden verkocht, maar andermaal mislukte hij in zijn opzet (18)

En steeds ging de brouwersvete verder om in dorpstwisten te ontaarden. In 1747 had VAN NERUM zijn nieuwe woonst gebouwd op de Molenweg (Pastorijstraat) en 't nieuwhuys als herberg laten restaureren, tot grote naijver van VAN SIMPHOVEN. De Regentie had het kasseien van deze straat goedgekeurd, want tal van rijke brouwers hadden er hun herenwoonst gebouwd. Begin 1749 vingen de werken aan maar VAN SIMPHOVEN kreeg hierdoor een nieuwe kans om het volk op te zwepen en dorpstwisten uit te lokken. Hij was erin geslaagd zijn schoonzoon die rond Pasen 1749 tot Burgemeester was uitgeroepen, langs zijn kant te krijgen en een oppositie te vormen.

Deze oppositie kloeg de machtige coalitie der Schepenfamilies aan, die allen in de Regentie zetelden. Maar Luik wist uiteindelijk door een minzame regeling de dorpsruzie in 1750 tot bedragen te brengen (19).

---

(11) Zie art. 162 (vervolgt)
(12) x 1759 met Schepen Not. Joannes Van Nerum (zoon uit de brouwerij Van Nerum)
(13) x Clara Weenen
(14) x 1774 Philippe Generé
(15) x 1776 met Notaris Jean Bt. Van Autgaerden
(16) x 1777 Jean Bt. Mareels
(17) Zie Familieschoon art. 60 para D.
(18) Zie Familieschoon art. 60 para E.
(19) Zie Familieschoon art. 60 para F. en art. 65